

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

Bread - Hamotzi Lechem min Ha'aretz

❶ Talmud Brachot 35

משנה. כיצד מברכין על הפירות? על פירות האילן הוא אומר: בורא פרי העץ חוץ מן היין, שעל היין הוא אומר: בורא פרי הגפן; ועל פירות הארץ הוא אומר: בורא פרי האדמה, חוץ מן הפת, שעל הפת הוא אומר: המוציא לחם מן הארץ; ועל הירקות הוא אומר: בורא פרי האדמה, רבי יהודה אומר: בורא מיני דשאים.

Mishna: How does one bless on fruit? For fruit from a tree one says 'Borei P'ri Ha'etz', except for wine, on which one says 'Borei P'ri Hagafen'. For fruit from the ground one says 'Borei P'ri Ha'adama' except for bread, on which one says 'Hamotzi Lechem min Ha'aretz'. For vegetables one says 'Borei P'ri Ha'adama. Rabbi Yehuda says 'Borei Minei D'sha'im'.

❷ Tehillim 104; 15

וַיִּין יִשְׂמַח לִבָּב אָנוּשׁ לְהִצְהִיל פָּנִים מִשְׁמֵן וְלֶחֶם לִבָּב אָנוּשׁ יִסְעֵד:

Wine gladdens a person's heart, to make the face glow from oil, and bread sustains the heart of a person.

❸ Shulchan Aruch OC 158; 1

כשיבא לאכול פת שמברכין עליו: המוציא, יטול ידיו אפילו אינו יודע להם שום טומאה, ויברך: על נטילת ידים. אבל לפת שאין מברכין עליו המוציא, כגון לחמניות (פי' סטורט"י בלע"ז) דקות, או פת הבאה בכסנין (פי' פת עשויה עם צוקארו ושקדים ואגוזים), ואינו קובע סעודתו עליהם, אין צריך נטילת ידים.

When a person comes to eat bread for which the bracha is 'Hamotzi', they must first wash their hands, even if they don't know of any tumah on them. They make the bracha 'Al Netilat Yadayim'. But if the bread is not 'Hamotzi', for example thin breads, or bread made with sugar and nuts, and one does not eat it as a meal, they do not need to wash their hands.

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

4 Mishna Brura 158; 1

כשיבא וכו' - טעם תקנת נטילה הוא משני דברים אחד מפני סרך תרומה והיינו כיון דידיים עסקניות הן ונוגעים בכל דבר ובזמן שהיה נוהג טומאה וטהרה והכהנים אכלו תרומה היו צריכין ליטול ידיהם מדברי סופרים קודם אכילת תרומה כדי שלא יטמאוהו בנגיעתן וכדי שיהיו רגילין הכהנים בזה גזרו ג"כ על כל איש ישראל האוכל פת שאסור לאכול עד שיטול ידיו וגם עכשיו שאין הכהנים אוכלין תרומה מפני הטומאה לא בטלה תקנה זו כדי שיהיו רגילים בני ישראל כשיבנה בהמ"ק ב"ב לאכול בטהרה ועוד טעם לתקנת נטילה משום נקיות וקדושה וסמכו בגמרא [ברכות נ"ג:] אקרא דוהתקדשתם והייתם קדושים [סמ"ג]:

The reason that the Rabbis decreed to wash hands is for two reasons. Firstly because of the connection to teruma. Hands are always wandering and touching all sorts of things. Therefore in the times of tumah and tahara when the Cohanim would eat teruma the Cohanim would be required Rabbinically to wash their hands before eating teruma, so that the hands wouldn't make the teruma tameh. In order that the Cohanim would be accustomed to do this, they decreed on everyone who eats bread that it is forbidden to eat without washing their hands. Even nowadays when the Cohanim don't eat teruma the decree remains in its place, so that when the Temple is rebuilt (speedily in our days) they will be used to washing before eating. The second reason is because of cleanliness and holiness. The Talmud (Brachot 53b) bases this on the verse "You shall make yourselves holy and you will be holy" (Vayikra 20; 7)

5 Mishna Brura 158; 4

שני ידיו ובכלי ואף אם אוכל רק באחת חיישינן שיגע גם בשניה [אחרונים] וכשיטול ידיו טוב שיטול ימין תחלה כדי שהשמאל תשמש לימין:

One must wash both hands with a utensil. Even if they only intend to eat with one hand, we are concerned that they may come to touch it also with the second hand. When washing one's hands it is good to first wash the right hand, so that the left serves the right.

6 Eshel Avraham 158; 1

עיין מגן אברהם מסתברא ודאי דבתר ימין ושמאל דעלמא אזלינן לא בתר דידיה.

It seems that in this one goes according to the right and left of the world, not according to the individual (even a left-handed person washes in the same order)

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

7 Mishna Brura 158; 6

ויברך ענט"י - היינו אשר קדשנו במצותיו וצונו ענט"י ושייך לומר וצונו אף דהוא מדברי סופרים דנצטוינו לשמוע מהם כדכתיב ע"פ התורה אשר יורוך לא תסור וגו' [גמרא]:

Make the bracha - the bracha is 'Asher Kidshanu b'Mitzvotav v'Tzivanu'. It is appropriate to say 'v'Tzivanu' (and commanded us) even though it is only a Rabbinic commandment, since G-d commanded us to listen to the words of the Sages, as the verse states "According to the Torah that they teach you, do not deviate from the word that they will tell you..." (Devarim 17; 10-11).

8 Shulchan Aruch OC 158; 2

יש מי שאומר שאם אינו אוכל אלא פחות מכביצה, יטול ידיו ולא יברך.

Some say that if someone eats less than a k'beitza they should wash without a bracha.

9 Shulchan Aruch OC 158; 3

אם אוכל פחות מכזית, יש מי שאומר שאין צריך נטילה.

If a person eats less than a k'zayit some say that they do not need to wash.

10 Mishna Brura 158; 2

הטעם משום דלענין טומאה פחות מכביצה אינו מקבל טומאה מדאורייתא ולא יטמא ע"י הידים לכן יש לומר דגם על הנטילה לא גזרו או אפשר כיון דלענין בהמ"ז חשיבא אכילה דהא קי"ל דמברכין בהמ"ז על כזית חשיבא גם לענין נט"י ולא פלוג חכמים בתקנתן ולכן יטול ידיו ולא יברך דברכה אינה מעכבת הנטילה.

The reason that one does not make a blessing for less than a k'beitza is that it cannot become tameh from the Torah, and therefore does not become tameh from hands.

Therefore it seems that they didn't decree on washing. Alternatively it may be that less than a k'beitza is considered important with regard to Birkat Hamazon, since one must say Birkat Hamazon for even a k'zayit, therefore it is also important in regard to hand washing, and the Sages did not make a distinction. Therefore one should wash without a bracha, since the bracha does not take away from the washing.

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

11 Mishna Brura 158; 3

פחות מכזית וכו' - דזה לא חשיבי אכילה אף לענין בהמ"ז והנה הט"ז פסק כן לדינא דא"צ נטילה וכן הוא דעת הב"ח וכן הסכים הגר"א והברכי יוסף והביא כן בשם הרשב"ץ ודעת הלחם חמודות והמ"א וא"ר ועוד אחרונים דאף בפחות מכזית דינו כפחות מכביצה ויטול ידיו ולא יברך וע"כ לכתחלה נכון להחמיר בזה.

Less than a k'zayit - this is not considered eating, even regarding Birkat Hamazon. The Taz says that one does not need to wash, as do the Bach, the Gr"a and the Birkei Yosef, and also the Rashbatz. However the Lechem Chamudot, Magen Avraham, Eliya Rabba and other Acharonim is that even for less than a k'zayit the Halacha is the same as for less than a k'beitza, to wash without a bracha. Therefore l'chatchila it is correct to be stringent in this.

Hand washing Procedure for Bread

12 Shulchan Aruch OC 162; 2

הנוטל ידיו שופך עליהם קצת מהרביעית להסיר מהם הלכלוך וכל דבר שחוצץ, ואח"כ שופך עליהם פעם שנית וגם אלו המים הם טמאים, ואח"כ שופך עליהם פעם שלישית לטהר המים שעל גבי הידים; ואם אין בידיהם לכלוך ודבר החוצץ, שופך על שתי ידיו רביעית בבת אחת, וא"צ מים שניים. הגה: וה"ה אם היו לו מים רבים, רוחץ תחילה מעט כדי להסיר הלכלוך, ואח"כ שופך רביעית כאחד וא"צ מים שלישים.

When washing one's hands, one must first pour some of the revi'it to remove any dirt or anything else from them. Afterwards one pours water on them a second time, and that water is tameh, then pour water a third time to purify the water that is on the hands. If there is no dirt on the hands it is sufficient to pour a revi'it of water on both hands at once, and there is no need for a second pouring. [Rama: Similarly if a person had extra water they should first use some of it to clean their hands and remove the dirt, and afterwards pour a revi'it at once, and they don't require a third washing.]

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

13 Shulchan Aruch OC 165; 1

העושה צרכיו ורוצה לאכול, יטול ב' פעמים. על הראשונה מברך: אשר יצר, ועל השנייה מברך: על נט"י. ואם אינו רוצה ליטול אלא פעם אחת, לאחר ששפך פעם אחת על ידיו ומשפשף, יברך: אשר יצר, ואח"כ בשעת ניגוב יברך: ענט"י.

If one goes to the bathroom and then wants to eat they should wash their hands twice. The first time they make the bracha 'Asher Yatzar', and after the second time they say 'Al Netilat Yadayim'. If a person only wants to wash once, after they rub their hands together they should say 'Asher Yatzar', and when drying their hands they should say 'Al Netilat Yadayim'.

How to make the Bracha on Bread

14 Shulchan Aruch OC 167; 1

בוצע בפת, במקום שנאפה היטב, (ובפת דידן יש לבצוע בצד הפת ויחתוך מעט מצד העליון והתחתון) (הגהות מיימוני פ"ז מהלכות ברכות), ויחתוך פרוסת הבציעה; וצריך לחתוך מעט, שאם יאחז בפרוסה יעלה שאר ככר עמו, שאל"כ חשוב כפרוסה, ויניחנה מחוברת לפת ויתחיל לברך ואחר שסיים הברכה יפרידנה, כדי שתכלה הברכה בעוד שהפת שלם; ולא יבצע פרוסה קטנה, מפני שנראה כצר עין, ולא פרוסה יותר מכביצה, מפני שנראה כרעבתן. הגה: ובשבת לא יחתוך בככר עד אחר הברכה, כדי שיהיו הככרות שלימות... ונראה הא דלא יבצע יותר מכביצה, היינו דוקא בחול ואוכל לבדו, אבל בשבת או שאוכל עם הרבה בני אדם וצריך ליתן מן הפרוסה לכל אחד כזית, מותר לבצוע כפי מה שצריך לו. וע"ל סי' רע"ד.

One should make the bracha on the bread in the place where it is baked well. (On our bread one should make the bracha on the side of the bread and cut some of the top and the bottom). They should then slice the place where they made the bracha. One should cut a bit (before making the bracha) so that if one holds the slice the rest of the bread will lift up with it, because if not then it is considered already sliced. One should leave it attached to the bread while saying the bracha, and separate it after finishing the bracha, so that the bracha should be said on a whole loaf. A person should not slice a thin slice, because that makes them seem stingy, nor should they slice more than a k'beitza, because that makes them seem like a glutton. [On Shabbat one should not cut the bread until after the bracha because we require whole loaves. The prohibition on cutting more than a k'beitza only applies during the week when eating alone, but on Shabbat, or when eating with many people, and they all need to eat a k'zayit from that slice, it is permitted to cut as much as necessary.

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

15 Magen Avraham OC 274; 1

המדקדקים נוהגים לרשום בסכין קוד' ברכה.

Those who are particular have the minhag (on Shabbat) to make a mark with the knife before the bracha.

16 Shulchan Aruch OC 167; 3, 4

אין לברך קודם שיתפוס הלחם.

יתן שתי ידיו על הפת בשעת ברכה, שיש בהן י' אצבעות כנגד י' מצות התלויות בפת ולכך יש י' תיבות בברכת המוציא וי' תיבות בפסוק מצמיח חציר לבהמה (תהילים קד, יד) וי' תיבות בפסוק עיני כל אליך ישברו (תהילים קמה, טו) וי' תיבות בפסוק ארץ חטה ושעורה (דברים ח, ח) וי' תיבות בפסוק ויתן לך (בראשית כז, כח).

One should not make the bracha until holding the bread.

One should place both hands on the bread at the time of the bracha, which have 10 fingers. This corresponds to the 10 mitzvot that apply to bread, and therefore there are 10 words in the bracha 'Hamotzi', and 10 words in the verses "He causes vegetation", "The eyes of all", "A Land of wheat" and "May G-d give you".

17 Mishna Brura 16; 23

כתבו האחרונים כשיאמר השם יגביה הככר ובשבת שמברכין על שתיים יגביה שתיים

The Acharonim write that when saying the bracha one should raise the bread. One Shabbat when we have two loaves one should raise both of them.

18 Mishna Brura 167; 24

התלויות בפת - כי עשר מצות אדם עושה עד שלא יאכל פרוסת פת [ירושלמי ספ"ק דחלה] בשעת החרישה לא תחרוש בשור ובחמור יחדו בשעת הזריעה שדך לא תזרע כלאים בשעת דישה לא תחסום שור בדישו. לקט שכחה ופיאה תרומה ומעשר ראשון ושני וחלה:

10 Mitzvot - there are 10 Mitzvot that a person does before eating a slice of bread; do not plough with a ox and donkey together; do not plant a mixture of species in your fields; do not muzzle an ox while it is threshing; leket; shikcha; pe'ah; teruma; ma'aser rishon; ma'aser sheni; and challa.

Midreshet Rachel v'Chaya

Laws of Kashrut

SHIUR 2

Rabbi David Sedley

19 Tehillim 104; 14

מְצַמֵּיחַ חֲצִיר לְבִהמָה וְעֹשֶׂב לְעִבְדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

He causes vegetation to sprout for the animal, and plants through a person's labour, to bring forth bread from the earth.

20 Tehillim 145; 15

עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ:

The eyes of all look to You with hope and You give them their food in its proper time.

21 Devarim 8; 8

אֶרֶץ חֲטָה וְשֵׁעֶרָה וְגִפְן וְתַאנָּה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ:

A Land of wheat, barley, grape, fig and pomegranate; a Land of oil-olives and date honey.

22 Bereishit 27; 28

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים-מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֵב דָּגָן וְתִירֹשׁ:

May G-d give you of the dew of the heavens and of the fatness of the earth, and abundant grain and wine.

23 Shulchan Aruch OC 167; 5

לא יבצע עד שיביאו לפניו מלח או ליפתן (פי' רש"י כל דבר הנאכל עם הפת) ללפת בו פרוסת הבציעה, ואם היא נקייה או שהיא מתובלת בתבלין או במלח כעין שלנו או נתכוין לאכול פת חריבה, אינו צריך להמתין. הגה: ומ"מ מצוה להניח על כל שלחן מלח קודם שיבצע, כי השלחן דומה למזבח והאכילה כקרבן, ונאמר: על כל קרבנך תקריב מלח (ויקרא ב, יג) והוא מגין מן הפורעניות.

One should not make the bracha until there is salt on the table, or something else to put on the bread. If the bread is clean, or flavoured with spices or salt, like our bread is, or if one intends to eat dry bread, there is no need to wait. [Rama: Nevertheless it is a Mitzvah to have salt on every table before saying the bracha, because a table is like an altar, and eating is like offering a sacrifice. It states "On every offering you shall offer salt" (Vayikra 2; 13). This protects against tragedies.